

Sygn. akt *III AUa 329/16*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Wiesława Stachowiak /spr./

Sędziowie: SSA Katarzyna Wołoszczak

del. SSO Małgorzata Aleksandrowicz

Protokolant: st. sekr. sądowy Beata Tonak

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2017 r. w Poznaniu

sprawy **R. R.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.**

o ustalenie kapitału początkowego i wysokość emerytury

na skutek apelacji R. R.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 14 października 2015 r. sygn. akt VII U 3662/14

1. oddała apelację;
2. zasądza od odwołującego na rzecz pozwanego kwotę 135 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

del. SSO Małgorzata Aleksandrowicz	SSA Wiesława Stachowiak	SSA Katarzyna Wołoszczak
------------------------------------	-------------------------	--------------------------

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z 28 maja 2014 roku znak: (...), na podstawie art. 185 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ponownie przeliczył kapitał początkowy dla R. R. na dzień 1 stycznia 1999 roku, który wyniósł 183535,44 zł.

Przeliczenie kapitału początkowego nastąpiło poprzez dodanie do udowodnionych okresów składkowych okresu, równego różnicy pomiędzy wiekiem emerytalnym 66 lat i 9 miesięcy, a faktycznym wiekiem przejścia wnioskodawcy na emeryturę. Dodany okres składkowy, ustalony w pełnych miesiącach wynosi 6 lat i 9 miesięcy, tj. 78 miesięcy. Ustalony decyzją z 7 listopada 2006 roku okres składkowy 339 miesięcy podlegał tym samym zwiększeniu o dodany okres składkowy 78 miesięcy i wyniósł łącznie 417 miesięcy. Obliczenie wysokości kapitału początkowego nastąpiło według następującego schematu:

293,01 zł. x 86,26 % (współczynnik proporcjonalny) = 252,75 zł.

417 miesięcy składkowych x 1,3%) : 12 x 1354,58 (podstawa wymiaru) = 612,00 zł.

(17 miesięcy nieskładkowych x 0,7) : 12 x 1354,58 (podstawa wymiaru) = 13,41 zł.

Razem= 878,16 zł.

878,16 zł. x 209 miesięcy (średnie dalsze trwanie życia) = 183535,44 zł.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. decyzją z 6 czerwca 2014 roku, znak:(...), na podstawie ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przyznał od 1 lipca 2013 roku, tj. od daty określonej w wyroku Sądu, R. R. prawo do emerytury oraz dokonał obliczenia jej wysokości według trzech wariantów:

- zgodnie z art. 53. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto przeciętna podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia od 1972 do 1997. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 64,85 %. Podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 64,85 % przez kwotę bazową 3080,84 zł. wyniosła: 1997,92 zł. Do ustalenia wysokości emerytury Zakład uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 29 lat, 5 miesięcy i 7 dni tj. 353 m-cy oraz okresy nieskładkowe w e wymiarze 2 lata, 10 miesięcy i 19 dni, tj. 34 m-cy. Wysokość emerytury obliczona w oparciu o art. 53 wyniosła: 1542,96 zł. Zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników wyniosło 60,26 zł.

- zgodnie z art. 26. Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Kwota składki zaewidencjonowana na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła 4850,73 zł.; kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wyniosła 572264,14 zł.; średnie dalsze trwanie życia – 253 miesiący. Wysokość emerytury wyniosła 2281,09 zł. (4850,73 zł. + 572264,14 zł.)/253,00 = 2281,09 zł.). Zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników wyniosło 60,26 zł. Wysokość emerytury po waloryzacji: 2378,81 zł.

- zgodnie z art. 183. Wobec osiągnięcia wieku uprawniającego do emerytury w 2013 roku wysokość emerytury od 1 lipca 2013 roku wyniosła 20 % emerytury obliczonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej – 320,64 zł. i 80 % emerytury obliczonej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej – 1873,08 zł.; a więc łącznie 2193,72 zł. Przy ustaleniu wysokości emerytury uwzględniono zwieszenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres 7 lat i 3 miesiące.

Zakład nie podjął wypłaty emerytury ustalonej zgodnie z art. 183, ponieważ jej wysokość jest mniej korzystna od emerytury ustalonej zgodnie z art. 26 ustawy emerytury.

Ubezpieczony złożył odwołanie od obu decyzji. Domagał się uwzględnienia w wysokości kapitału początkowego wynagrodzeń za okres zatrudnienia w (...) P. w pełnym wymiarze czasu pracy za lata 1974-1976 i w wymiarze 1/2 etatu w latach 1976-1979, za który otrzymywał 13,50 zł na godzinę + premię (dane zawarte w legitymacji ubezpieczeniowej). Nadto, odwołujący kwestionował przyjęcie minimalnego wynagrodzenia, jako podstawy wymiaru składek za okres styczeń – marzec 1974 roku, w czasie zatrudnienia w Zakładach(...) Odwołujący wnosił również o przyjęcie innych lat, aniżeli przyjął to organ rentowy, przy ustalaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury.

Odwołujący wniósł o zobowiązanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do ponownego przeliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury, biorąc pod uwagę najkorzystniejszych 20 lat pracy wnioskodawcy i ustalenie nowego kapitału początkowego, skutkującego zwiększeniem wysokości świadczenia emerytalnego, odpowiadającego

rzeczywistemu stanowi faktycznemu. Odwołujący załączył wystawione przez Przedsiębiorstwo (...) w N. 23 marca 2015 roku zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu za lata 1976-1995 oraz zaświadczenie z (...) S.A. z 11 marca 2015 roku, z którego wynika, że archiwum zakładowe nie przechowuje dokumentacji osobowej przed rokiem 1980 roku.

Odwołujący wniósł o zasądzenie od ZUS na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Wskazał, że zaprezentowane przez niego hipotetyczne wyliczenie, uwzględniające zarobki z lat 1972-1973, 1977-1989 oraz 1991-1995 roku, spowoduje wzrost wskaźnika wysokości podstawy emerytury do poziomu 122,95%.

Pismem z 27 maja 2015 roku odwołujący zaprezentował hipotetyczne wyliczenie uwzględniające zarobki z lat 1972-1973, 1977-1989 oraz 1991-1995, zgodnie z którym wzrost wskaźnika wysokości podstawy emerytury nastąpi do poziomu 116,65%. Jednocześnie wskazał, że w przedstawionym w z 1 maja 2015 roku wyliczeniu mylnie zsumowano, za ten sam okres, dane z zaświadczenia (...) z 23 marca 2015 roku, z przyjętymi przez ZUS kwotami minimalnego wynagrodzenia. Stąd zdaniem odwołującego, wskaźnik wysokości podstawy emerytury do poziomu zaprezentowany w piśmie z dnia 1 maja 2015 roku był bezpodstawnie zawyżony.

Pismem z 17 września 2015 roku (k. 87-97 akt) organ rentowy dokonał hipotetycznego przeliczenia wysokości kapitału początkowego oraz świadczenia emerytalnego z uwzględnieniem zarobków odwołującego z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w wymiarze pełnego etatu w okresie od 1 kwietnia 1974 roku do 15 sierpnia 1976 roku oraz w wymiarze 1/2 etatu w okresie od 16 sierpnia 1976 roku do 30 kwietnia 1979 roku, przyjmując stawkę 13,50 zł. za godzinę pracy, a także z uwzględnieniem zarobków uzyskiwanych w latach 1976 – 1995, potwierdzonych zaświadczeniami (...) z 23 marca 2015 roku.

Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z 14 października 2015 roku w sprawie VII U 3662/14, zmienił zaskarżoną decyzję z 28 maja 2014 roku i ustalił, że kapitał początkowy odwołującego R. R. na dzień 1 stycznia 1999 roku wynosi 183995,24 zł. (przy uwzględnieniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego na poziomie 111,34%) – pkt 1, zmienił zaskarżoną decyzję z 6 czerwca 2014 roku i przyznał odwołującemu R. R. od 1 lipca 2013 roku prawo do emerytury w wysokości 2347,01 zł., po zwaloryzowaniu od 1 marca 2014 roku w wysokości 2384,56 zł., (przy uwzględnieniu zwaloryzowanej kwoty składek zaewidencjonowanych na koncie odwołującego - 4850,73 zł., kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego - 573697,85 zł. oraz średniego dalszego trwania życia - 253 miesiące) – pkt 2 oraz zasądził od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. na rzecz odwołującego 60 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego – pkt 3.

Sąd I instancji ustalił, że odwołujący (ur.(...)) w okresie od 16 sierpnia 1971 roku do 31 marca 1974 roku był zatrudniony w Zakładach (...). Wysokość osiąganego przez odwołującego wynagrodzenia dokumentuje legitymacja ubezpieczeniowa oraz dokumenty w aktach osobowych. Z ostatniego angażu z 29 stycznia 1973 roku wynika, że odwołujący zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy, otrzymywał wynagrodzenie w wysokości 11,90 zł. za godzinę pracy.

W okresie od 1 kwietnia 1974 roku do 15 sierpnia 1976 roku był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...) w wymiarze pełnego etatu. W okresie od 16 sierpnia 1976 roku do 30 kwietnia 1979 roku odwołujący był zatrudniony w ww. zakładzie pracy w wymiarze 1/2 etatu. W wymienionych okresach zatrudnienia zajmował stanowisko elektryka. Wysokość wynagrodzenia osiąganego w okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) była ustalona w oparciu o stawkę godzinową i wynosiła 13,50 zł./ godzinę.

Wyżej wymienione okresy zatrudnienia potwierdził następca prawny ww. zakładu pracy: (...) Przedsiębiorstw (...) S.A. z siedzibą w P. w świadectwie pracy z 29 października 2007 roku. Z kolei wysokość wynagrodzenia odwołującego z okresu zatrudnienia wynika z danych zawartych w legitymacji ubezpieczeniowej.

W okresie od 16 sierpnia 1976 roku do 9 listopada 1995 roku odwołujący zatrudniony był w Przedsiębiorstwie (...) w N.. Ostatnio zajmowanym przez odwołującego stanowiskiem było stanowisko maszynisty maszyn i urządzeń przepompowni i oczyszczalni ścieków.

Decyzją z 27 października 1995 roku odwołującemu przyznano do renty inwalidzkiej. Do ustalenia podstawy wymiaru renty przyjęto wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek z lat od 1982-1987. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru renty wyniósł 110,95%.

Pobierając rentę odwołujący jednocześnie kontynuował zatrudnienie w: (...) sp. z o.o. w P. w okresie od 1 września 1996 roku do 30 września 1997 roku (dalej zwana: (...)), Usługowej Spółdzielni (...) w P. w okresie od 14 maja 1996 roku do 31 sierpnia 1996 roku oraz od 31 grudnia 1997 roku do 4 sierpnia 2000 roku, P.H.P (...) w G. (dalej zwany: (...)) w okresie od 2 października 1997 roku do 8 listopada 1997 roku, Zakład Pracy (...) sp. z o.o. w P. (dalej zwana: (...)) od 1 listopada 2000 roku do 31 października 2001 roku.

Decyzją z 7 listopada 2006 roku organ rentowy ustalił R. R. wysokość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku, który wyniósł 159613,30 zł. Staż pracy wyniósł 28 lat, 3 miesiące i 17 dni (339 miesięcy) okresów składkowych oraz 1 rok, 5 miesięcy i 7 dni okresów nieskładkowych. Jako podstawę wymiaru kapitału początkowego przyjęto wskaźnik wysokości podstawy renty z tytułu niezdolności do pracy Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 110,95%. Do ustalenia wysokości kapitału początkowego przyjęto zarobki z lat 1982-1987. Wysokość kapitału wyniosła 159.613.30 zł.

7 maja 2010 roku R. R. złożył wniosek o ponowne ustalenie kapitału początkowego. We wniosku odwołujący domagał się uwzględnienia w wysokości kapitału początkowego wynagrodzeń za okres zatrudnienia w wymiarze 1/2 etatu w (...) P. w latach 1976-1979, za który otrzymywał 13,50 zł. na godzinę + premię (dane zawarte w legitymacji ubezpieczeniowej).

Organ rentowy decyzją z 24 listopada 2010 roku odmówił odwołującemu ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego.

R. R. wniósł odwołanie od decyzji z 24 listopada 2010 roku do Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim, który zarządzeniem z 25 stycznia 2011 roku zwrócił akta sprawy organowi celem uzupełnienia materiału.

W odpowiedzi na zarządzenie Sądu organ rentowy decyzją z 18 lutego 2011 roku odmówił odwołującemu ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego.

W toku rozpoznania sprawy R. R. z odwołania od decyzji z 18 lutego 2011 roku, Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim dokonał hipotetycznego przeliczenia wysokości kapitału początkowego odwołującego z uwzględnieniem wynagrodzeń za okres zatrudnienia w wymiarze 1/2 etatu w (...) P. w latach 1976-1979, za który otrzymywał 13,50 zł. na godzinę (k. 56 akta Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim sygn. akt VI 22/11).

Ponieważ wyliczony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego okazał się niższy od dotychczasowego (wyniósł 61,26%), Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim wyrokiem z 16 czerwca 2011 roku oddalił odwołanie R. R..

3 lipca 2013 roku odwołujący złożył wniosek o wcześniejszą emeryturę z tytułu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Decyzją z 3 września 2013 roku organ rentowy odmówił odwołującemu prawa do wcześniejszej emerytury.

W toku rozpoznania sprawy R. R. z odwołania od z 3 września 2013 roku, Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z 3 kwietnia 2014 roku zmienił decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującemu prawo do wcześniejszej emerytury od 1 lipca 2013 roku (VII U 5577/13).

W toku niniejszego postępowania odwołujący przedłożył nowy dowód w postaci wystawionych przez Przedsiębiorstwo (...) w N. dwóch zaświadczeń o zatrudnieniu i wynagrodzeniu ((...)) z 23 marca 2015 roku (k. 57 akt), dokumentujące wysokość wynagrodzeń osiągniętych przez odwołującego w latach 1976-1995.

Wysokość osiąganego przez odwołującego wynagrodzenia z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia tj. z lat 1971-2001 z tytułu m.in. zatrudnienia w ww. zakładach pracy wynosi w:

- 1971 roku – 9260,00 zł. - Zakłady (...) (legitymacja ubezpieczeniowa),
- 1972 roku – 28437,00 zł. - Zakłady (...) (legitymacja ubezpieczeniowa),
- 1973 roku – 29376,00 zł. - Zakłady (...) (legitymacja ubezpieczeniowa),
- 1974 roku – 32818,04 zł., na która kwotę składa się: 7330,04 zł. - Zakłady (...) (w okresie od 01.01.1974 roku do 31.03.1974 roku stawka godzinowa 11,90 zł. – 1 etat) + 25488,00 zł. – (...) (w okresie od 01.04.1974 roku do 31.12.1974 roku stawka godzinowa 13,50 – 1 etat),
- 1975 roku – 33804,00 zł. - (...) (stawka godzinowa 13,50 zł. – 1 etat),
- 1976 roku – 49382,00 zł., na która kwotę składa się: 21060,00 zł. - (...) do 15 sierpnia 1976 roku (stawka godzinowa 13,50 – 1 etat) + 6318,00 zł. (...) od 16 sierpnia 1976 roku (stawka godzinowa 13,50 – 1/2 etatu) + 22004,00 zł. (Przedsiębiorstwo (...) w N. – zaświadczenie (...)),
- 1977 roku – 83619,00 zł., na która kwotę składa się: 66879,00 zł. (Przedsiębiorstwo (...) w N. – zaświadczenie (...)) + 16740,00 – (...) (stawka godzinowa 13,50 – 1/2 etatu),
- 1978 roku – 63943,00 zł., na która kwotę składa się: 47311,00 zł. (Przedsiębiorstwo (...) w N. – zaświadczenie (...)) + 16632,00 zł. (...) (stawka godzinowa 13,50 – 1/2 etatu),
- 1979 roku – 66291,00 zł., na która kwotę składa się: 60783,00 zł. (Przedsiębiorstwo (...) w N. – zaświadczenie (...)) + 5508,00 zł. (...) (stawka godzinowa 13,50 – 1/2 etatu),
- 1980 roku – 83110,00 zł. Przedsiębiorstwo (...) w N. – zaświadczenie (...),
- 1981 roku – 90335,00 zł. Przedsiębiorstwo (...) w N. – zaświadczenie (...),
- 1982 roku – 164272,00 zł. Przedsiębiorstwo (...) w N. – zaświadczenie (...),
- 1983 roku – 205141,00 zł. Przedsiębiorstwo (...) w N. – zaświadczenie (...),
- 1984 roku – 216658,00 zł. Przedsiębiorstwo (...) w N. – zaświadczenie (...),
- 1985 roku – 233658,00 zł. Przedsiębiorstwo (...) w N. – zaświadczenie (...),
- 1986 roku – 275263,00 zł. Przedsiębiorstwo (...) w N. – zaświadczenie (...),
- 1987 roku – 455746,00 zł. Przedsiębiorstwo (...) w N. – zaświadczenie (...),
- 1988 roku – 685281,00 zł. Przedsiębiorstwo (...) w N. – zaświadczenie (...),
- 1989 roku – 2476401,00 zł. Przedsiębiorstwo (...) w N. – zaświadczenie (...),
- 1990 roku – 9088397,00 zł. Przedsiębiorstwo (...) w N. – zaświadczenie (...),
- 1991 roku – 23063770,00 zł. Przedsiębiorstwo (...) w N. – zaświadczenie (...),

- 1992 roku – 42481300,00 zł. Przedsiębiorstwo (...) w N. – zaświadczenie (...),
- 1993 roku – 63448300,00 zł. Przedsiębiorstwo (...) w N. – zaświadczenie (...),
- 1994 roku – 71185600,00 zł. Przedsiębiorstwo (...) w N. – zaświadczenie Rp-7),
- 1995 roku – 6858,27 zł. Przedsiębiorstwo (...) w N. – zaświadczenie (...),
- 1996 roku – 1480,00 zł. wynagrodzenie minimalne (...),
- 1997 roku – 4369,50 zł., na która kwotę składa się: 3771,00 zł. wynagrodzenie minimalne (...) oraz 598,50 zł. (...),
- 1999 roku – 6485,88 zł. Usługowa Spółdzielnia (...),
- 2000 roku – 6376,76 zł., na która kwotę składa się: 5186,50 zł. Usługowa Spółdzielnia (...), 1190,26 zł. (...) sp. z o.o.,
- 2001 roku – 5870,32 zł. (...) sp. z o.o.

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury przy uwzględnieniu wyżej podanych wynagrodzeń wybranych z całego okresu zatrudnienia z 20 lat kalendarzowych wynosi 110,05 % - do ustalenia wskaźnika przyjęto następujące lata 1972, 1973, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1991, 1992, 1993, 1994.

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury wybrany z dziesięciu kolejnych lat kalendarzowych tj. od 1993 do 2002 wynosi 45,65%.

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego z wybranych dziesięciu kolejnych lat kalendarzowych od 1976 do 1985 przy uwzględnieniu wyżej podanych wynagrodzeń wynosi 111,34%.

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wybrany z całego okresu zatrudnienia z 20 lat, tj. z lat 1972, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995 wynosi 110,11%.

Podstawa wymiaru kapitału początkowego z uwzględnieniem wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego na poziomie 111,34% (ustalonego w oparciu o wynagrodzenie z dziesięciu kolejnych lat kalendarzowych od 1976 do 1985) wyniosła 1359,34 zł. (111,34% x kwota bazowa 1220,89 zł.).

Przy uwzględnieniu powyższego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału, wysokość kapitału początkowego wynosi 183.995,24 zł. Poniższy schemat prezentuje sposób jej obliczenia:

$293,01 \text{ zł.} \times 86,26 \% \text{ (współczynnik proporcjonalny)} = 252,75 \text{ zł.},$

$417 \text{ miesięcy składkowych} \times 1,3\% : 12 \times 1359,34 \text{ zł. (podstawa wymiaru)} = 614,15 \text{ zł.}$

$(17 \text{ miesięcy nieskładkowych} \times 0,7) : 12 \times 1359,34 \text{ zł. (podstawa wymiaru)} = 13,46 \text{ zł.}$

Razem= 880,36 zł.

$880,36 \text{ zł.} \times 209 \text{ miesięcy (średnie dalsze trwanie życia)} = 183.995,24 \text{ zł.}$

Wysokość emerytury przy uwzględnieniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 110,05% wynosi odpowiednio według trzech wariantów:

1/ zgodnie z art. 53. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto przeciętna podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia tj. 1972, 1973, 1976,

1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1991, 1992, 1993, 1994. Podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 110,05% przez kwotę bazową 3080,84 zł. wynosi: 3390,46 zł. Do ustalenia wysokości emerytury Zakład uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 29 lat, 5 miesięcy i 7 dni tj. 353 m-cy oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 2 lata, 10 miesięcy i 19 dni, tj. 34 m-cy. Wysokość emerytury obliczona w oparciu o art. 53 wyniosła: 2103,04 zł.

Poniżej schemat wyliczenia:

$$24\% \times 3080,84 \text{ zł.} = 739,40 \text{ zł.}$$

$$(353 \times 1,3\%) : 12 \times 3390,46 \text{ zł.} = 1296,51 \text{ zł.}$$

$$(34 \times 0,7\%) : 12 \times 3390,46 \text{ zł.} = 67,13 \text{ zł.}$$

Razem=2103,04 zł.

Zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników wyniosło 60,26 zł. Wysokość emerytury wraz z zwiększeniem rolnym 2103,04 zł. + 60,26 zł. = 2163,30 zł.

2/ zgodnie z art. 26. Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Kwota składki zaewidencjonowana na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła 4850,73 zł.; kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wyniosła 573697,85 zł.; średnie dalsze trwanie życia – 253 miesiące. Wysokość emerytury wyniosła 2286,75 zł. (4850,73 zł. + 573697,85 zł.)/253,00 = 2286,75 zł.). Zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników wyniosło 60,26 zł. Wysokość emerytury wraz z zwiększeniem rolnym - 2286,75 + 60,26 zł. = 2347,01 zł.

Wysokość emerytury po waloryzacji od 1 marca 2014 roku – 2384,56 zł., od 1 marca 2015 roku – 2420,56 zł.

3/ zgodnie z art. 183. Wobec osiągnięcia wieku uprawniającego do emerytury w 2013 roku wysokość emerytury od 1 lipca 2013 roku wyniosła 20 % emerytury obliczonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej – 432,66 zł. i 80 % emerytury obliczonej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej – 1877,61 zł.; a więc łącznie 2310,27 zł. Przy ustaleniu wysokości emerytury uwzględniono zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres 7 lat i 3 miesiące.

Wysokość emerytury po waloryzacji od 1 marca 2014 roku – 2347,23 zł., od 1 marca 2015 roku – 2383,23 zł.

Hipotetyczna wysokość emerytury przy uwzględnieniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru z renty z tytułu niezdolności do pracy 110,95% wynosi odpowiednio według trzech wariantów:

1) zgodnie z art. 53. Podstawa wymiaru emerytury obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 110,95% przez kwotę bazową 717,16 zł. wynosi: 795,69 zł. (po waloryzacji na 1 marca 2013 roku – 2267,78 zł.). Do ustalenia wysokości emerytury Zakład uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 29 lat, 5 miesięcy i 7 dni tj. 353 m-cy oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 2 lata, 10 miesięcy i 19 dni, tj. 34 m-cy. Wysokość emerytury obliczona w oparciu o art. 53 wyniosła: 1651,50 zł.

Poniżej schemat wyliczenia:

$$24\% \times 3080,84 \text{ zł.} = 739,40 \text{ zł.}$$

$$(353 \times 1,3\%) : 12 \times 2267,78 \text{ zł.} = 867,20 \text{ zł.}$$

$(34 \times 0,7\%) : 12 \times 2267,78 \text{ zł.} = 44,90 \text{ zł.}$

Razem=1651,50 zł.

Zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników wyniosło 60,26 zł. Wysokość emerytury wraz z zwiększeniem rolnym 1651,50 zł. + 60,26 zł. = 1711,76 zł.

2) zgodnie z art. 26. Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Kwota składki zewidencjonowana na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła 4850,73 zł.; kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wyniosła 573697,85 zł.; średnie dalsze trwanie życia – 253 miesiący. Wysokość emerytury wyniosła 2286,75 zł. $(4850,73 \text{ zł.} + 573697,85 \text{ zł.})/253,00 = 2286,75 \text{ zł.}$. Zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników wyniosło 60,26 zł. Wysokość emerytury wraz z zwiększeniem rolnym - $2286,75 + 60,26 \text{ zł.} = 2347,01 \text{ zł.}$

Wysokość emerytury po waloryzacji od 1 marca 2014 roku – 2384,56 zł., od 1 marca 2015 roku – 2420,56 zł.

3) zgodnie z art. 183. Wobec osiągnięcia wieku uprawniającego do emerytury w 2013 roku wysokość emerytury od 1 lipca 2013 roku wyniosła 20 % emerytury obliczonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej – 342,35 zł. i 80 % emerytury obliczonej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej – 1877,61 zł.; a więc łącznie 2219,96 zł. Przy ustaleniu wysokości emerytury uwzględniono zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres 7 lat i 3 miesiące.

Wysokość emerytury po waloryzacji od 1 marca 2014 roku – 2255,48 zł., od 1 marca 2015 roku – 2291,48 zł.

Z porównania przedstawionych hipotetycznych wyliczeń wynika, że przyjęty przy ponownym ustaleniu kapitału początkowego wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego na poziomie 111,34% (ustalonego w oparciu o ww. wynagrodzenia z dziesięciu kolejnych lat kalendarzowych od 1976 do 1985, w tym m.in. wynagrodzenia za stawkę godzinową 13,50 zł. z okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) na pełny etat od 1 kwietnia 1974 roku do 15 sierpnia 1976 roku oraz w wymiarze 1/2 etatu (legitymacja ubezpieczeniowa) oraz wynagrodzenia z okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w N. – zaświadczenia (...) z 23 marca 2015 roku (k. 57 akt), jest wyższy od ustalonego decyzją z 7 listopada 2006 roku (110,95%). Ponownie ustalony kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 roku wynosi 183.995,24 zł. Tak ustalona wysokość kapitału początkowego jest także wyższa od ustalonego zaskarżoną decyzją z 28 maja 2014 roku (183.535,44 zł.) oraz ustalonego decyzją z 7 listopada 2006 roku (159.613,30 zł.). Ponadto, obliczona na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej wysokość emerytury (2347,01 zł.), z uwzględnieniem kwoty składek zewidencjonowanych na koncie odwołującego w wysokości 4850,73 zł., kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego w wysokości 573.697,85 zł. oraz średniego dalszego trwania życia – tj. 253 miesiący, po zwaloryzowaniu od 1 marca 2014 roku w wysokości 2384,56 zł., a od 1 marca 2015 roku – w wysokości 2420,56 zł., jest świadczeniem najkorzystniejszym.

Dokonując oceny dowodów Sąd zaznaczył, że według art. 473 k.p.c. w postępowaniu przed sądem nie stosuje się żadnych ograniczeń dowodowych. Ten wyjątek od ogólnych zasad wynikających z art. 247 k.p.c., sprawia, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które sąd uzna za pożądane i ich dopuszczenie za celowe. Sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi. Niemniej jednak, przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań pozwalających na ustalenie wynagrodzenia w sposób przybliżony lub prawdopodobny (wyrok Sądu Apelacyjnego z 20 czerwca 2007 roku w sprawie III AUA 482/07, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 20 czerwca 2007 roku w sprawie III AUa 482/07). Zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień oraz wzrostu świadczeń emerytalno - rentowych wymaga dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych. W ocenie

Sądu, za dowody takie należało uznać zgromadzone w sprawie dokumenty w zakresie w jakim potwierdzają osiągnięte przez odwołującego wynagrodzenia w wysokości 13,50 zł. na godzinę w okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) na pełny etat od 1 kwietnia 1974 roku do 15 sierpnia 1976 roku oraz w wymiarze 1/2 etatu (tj. legitymację ubezpieczeniową) oraz wynagrodzenia z okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w N. – (tj. zaświadczenia (...)) z 23 marca 2015 roku - k. 57 akt).

Jak wskazał w dalszej części uzasadnienia Sąd Okręgowy, spór w sprawie dotyczył ustalenia tego, czy istnieją podstawy do uwzględnienia przy ponownym ustalaniu kapitału początkowego odwołującego R. R.:

- wynagrodzenia uzyskiwanego w okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) na pełny etat od 1 kwietnia 1974 roku do 15 sierpnia 1976 roku oraz w wymiarze 1/2 etatu od 16 sierpnia 1976 roku do 30 kwietnia 1979 roku według stawki godzinowej w wysokości 13,50 zł,

- wynagrodzenia z okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w N., potwierdzonego zaświadczeniami (...) z dnia 23 marca 2015 roku (k. 57 akt),

- wynagrodzenia z okresu zatrudnienia w Zakładach (...)P. w okresie styczeń – marzec 1974 roku.

Nadto, spór dotyczył rozstrzygnięcia czy w oparciu o ponownie ustalony kapitał początkowy istnieją podstawy do przyznania odwołującemu prawa do emerytury w wysokości wyższej niż ustalonej decyzją z 6 czerwca 2014 roku.

Sąd powołał podstawy prawne rozstrzygnięcia, tj. art. 173 ust. 1, 2 i 3 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

W kontekście powołanych przepisów - art. 53 w związku z art. 174 pkt 1 - kapitał początkowy stanowi wypadkową trzech wielkości: kwoty bazowej (określonej w art. 174 pkt 7 ustawy), podstawy wymiaru świadczenia (obliczonej stosownie do art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 i art. 18 w związku z art. 174 pkt 3 ustawy), oraz okresów składkowych i nieskładkowych (o jakich mowa w art. 6 i 7 w związku z art. 174 pkt 2). Wskazana w art. 174 ust. 7 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu ubezpieczeń Społecznych kwota bazowa jest stała i wynosi 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 roku.

Według tych nowych zasad podstawowy wpływ na wysokość emerytury będzie mieć kwota składek zapłaconych przez ubezpieczonego w ciągu całej jego aktywności zawodowej i zarejestrowana na tzw. indywidualnym koncie ubezpieczonego. Kwota ta ulega zwiększeniu o kapitał początkowy.

Ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego następuje w okolicznościach określonych w art. 114 ust. 1 (art. 175 ust. 4), tj. na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

Odesłanie z art. 173, 175 ust. 4 oraz 174 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych do wymienionych w nim przepisów oznacza, że zasady ustalania podstawy wymiaru kapitału początkowego i przeliczenia jego wysokości są takie same, jak zasady ustalania i przeliczenia podstawy wymiaru emerytur i rent. Ogólne zasady ustalania tej podstawy uregulowane są w art. 15 ust. 1 tej ustawy i z regulacji tej wynika, że mają one zastosowanie także do okresów przypadających przed wejściem w życie ustawy emerytalnej i wprowadzonej równocześnie ustawy z 13 października 1998 roku ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, kiedy nie prowadzono indywidualnych kont emerytalnych. Za podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w tych okresach przyjmuje się kwoty wynagrodzenia wypłaconego przez pracodawcę. Osoba ubiegająca się o emeryturę lub rentę musi więc wykazać wysokość przychodu stanowiącego podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, a jeżeli była

pracownikiem - wysokość wynagrodzenia. Za podstawę wymiaru emerytury przyjmuje się kwotę udowodnioną przez zainteresowanego, która nie necessarily musi odpowiadać wysokości faktycznie uzyskanego wynagrodzenia, gdyż na niektóre składniki wynagrodzenia może nie być wystarczających dowodów (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 8 sierpnia 2006 roku w sprawie I UK 27/06, OSNP 2007/15-16/235).

Sąd Okręgowy wskazał również, że zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy emerytalnej, emerytura wynosi równowartość kwoty, będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183. Wiek ubezpieczonego w dniu przejścia na emeryturę wyraża się w ukończonych latach i miesiącach. Średnie dalsze trwanie życia ustala się wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyraża się w miesiącach (art. 26 ust. 2-3).

Podstawę obliczenia emerytury, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185 (art. 25 ust. 1).

Powołując treść art. 25 i art. 175 ust. 4 w związku z art. 114 ustawy emerytalnej Sąd I instancji uznał, że ubezpieczony mógł dochodzić ponownego ustalenia wysokości kapitału początkowego oraz obliczenia wysokości emerytury z uwzględnieniem ponownie ustalonego kapitału początkowego.

Sąd I instancji zaznaczył, że warunkiem ponownego ustalenia wysokości świadczeń na podstawie art. 114 ust. 1 jest nie ujawnienie nowych okoliczności, lecz takich, które istniały przed wydaniem decyzji, a - jako nieznanne - nie zostały przez organ rentowy uwzględnione (por. wyrok Sądu Najwyższego z 5 sierpnia 1989 roku w sprawie II UKN 231/99).

Ubezpieczony w toku postępowania przed organem rentowym przedłożył legitymację ubezpieczeniową, w oparciu o którą już Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim w sprawie VI U 22/11 dokonał hipotetycznego ponownego ustalenia kapitału początkowego (z uwzględnieniem stawki godzinowej 13,50 zł. w okresie zatrudnienia na 1/2 etatu w (...) Przedsiębiorstwie (...)). Wówczas okazało się, że dane te są niewystarczające dla zmiany wysokości kapitału początkowego (wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego ustalony z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu wyniósł 61,26 % i był niższy od ustalonego decyzją z 7 listopada 2006 roku, tj. 110,95%). Sytuacja uległa zmianie, gdy na etapie niniejszego postępowania pełnomocnik odwołującego przedłożył zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu ((...)) z 23 marca 2015 roku (k. 57 akt), dokumentujące wysokość uzyskanego wynagrodzenia w Przedsiębiorstwie (...) w N. w latach 1976-1995. Dotychczas organ rentowy przyjmował, przy ustalaniu kapitału początkowego, a także wysokości emerytury, minimalne wynagrodzenie za ten okres. Sąd Okręgowy stwierdził, że nowe dokumenty obligowały zatem do ponownego ustalenia wysokości kapitału początkowego, a w konsekwencji wpływały również na ustalenie wysokości emerytury.

Uwzględnione przez organ rentowy w hipotetycznym wyliczeniu kapitału początkowego oraz wysokości świadczenia emerytalnego, dokonany w piśmie z 17 września 2015 roku wysokości wynagrodzenia uzyskiwanego w okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) na pełny etat od 1 kwietnia 1974 roku do 15 sierpnia 1976 roku oraz w wymiarze 1/2 etatu od 16 sierpnia 1976 roku do 30 kwietnia 1979 roku według stawki godzinowej w wysokości 13,50 zł., wynagrodzenia z okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w N., potwierdzonego zaświadczeniami Rp-7 z 23 marca 2015 roku (k. 57 akt) oraz wynagrodzenie w Zakładach (...).P. w okresie styczeń – marzec 1974 roku (zamiast przyjmowanego dotychczas wynagrodzenia minimalnego), skutkowało zwiększeniem wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego do poziomu 111,34 % z uwzględnieniem zarobków z 10-ciu kolejnych lat kalendarzowych od 1976 do 1985. Wyliczenie wykazało także, że uwzględnienie zarobków z okresu 20 lat wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu nie spowoduje wzrostu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego, albowiem tak wyliczony wskaźnik 110,11% okazał się niższy od dotychczas ustalonego decyzją z 7 listopada 2006 roku, tj. 110,95%. Ponownie ustalony kapitał początkowy w oparciu o wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego 111,34 % (183.995,24 zł.) jest wyższy od ustalonego zaskarżoną decyzją z 28 maja

2014 roku (183.535,44 zł.) oraz ustalonego decyzją z 7 listopada 2006 roku (159.613,30 zł.). Przyjęta metoda jest korzystniejszą od dotychczas stosowanej metody ustalania wysokości kapitału początkowego w oparciu o wskaźnik wysokości kapitału początkowego podstawy wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy.

Dokonując powyższych ustaleń Sąd Okręgowy miał na uwadze stanowisko Sądu Najwyższego, zgodnie z którym wysokość zarobków, której pochodną jest podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, jest faktem mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.), jaki w postępowaniu przed sądem może być udowodniany wszelkimi środkami dowodowymi (wyrok SN z 14 czerwca 2006 roku, wyrok SN z 25 lipca 1997 roku w sprawie II UKN 186/97). Sąd ubezpieczeń społecznych, dokonujący kontroli decyzji ustalającej wysokość emerytury, może ustalać wysokość wynagrodzenia otrzymywanego przez pracownika w przeszłości w oparciu o wszelkie środki dowodowe (bez ograniczeń właściwych postępowaniu przed organem rentowym).

Odwołując się do ugruntowanego stanowiska sądów w kwestii dowodzenia wysokości zarobków przed sądem ubezpieczeń społecznych, Sąd I instancji uznał, że był obligowany do przyjęcia wysokości wynagrodzenia wynikającego zarówno z wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej odwołującego ((...)), jak i z angaży (Zakłady (...).P.), także wtedy, gdy, jak w realiach niniejszej sprawy, z dokumentów tych wynika stawka wynagrodzenia za godzinę, a znany jest wymiar czasu pracy ubezpieczonego.

Sąd podkreślił, że odwołujący domagał się przy ustaleniu wysokości świadczenia emerytalnego wynagrodzenia uzyskiwanego z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu (art. 175 ust. 4 w zw. z art. 174 ust. 1 i art. 15 ust. 6), uwzględnienia zarobków z lat 1972, 1973, 1977-1989 oraz z 1991-1995, ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz emerytury na poziomie 122,95 % (pismo z 1 maja 2015 roku), który następnie obniżył do 116,65% (pismo z 27 maja 2015 roku), co ostatecznie zmodyfikował na rozprawie 30 września 2015 roku. Jak słusznie wskazał pozwany organ rentowy w piśmie z 17 września 2015 roku (k. 87-88 akt) różnica w wysokości wynagrodzeń podanych przez pełnomocnika dotyczyła następujących lat 1977-1980, 1991- 1995. Odwołujący nie podważył prawidłowości przyjętych przez ZUS w tych latach wynagrodzeń. Ostatecznie odwołujący zaakceptował hipotetyczne wyliczenie dokonane przez ZUS pismem z 17 września 2015 roku; przyznał, że w swoich wyliczeniach mylnie zsumował dane z zaświadczenia (...) z 23 marca 2015 roku z przyjętymi przez ZUS kwotami minimalnego wynagrodzenia. Stąd zdaniem odwołującego, wskaźnik wysokości podstawy emerytury do poziomu zaprezentowanego w pismach z 1 maja 2015 roku i 27 maja 2015 roku był bezpodstawnie zawyżony.

Sąd I instancji podkreślił, że organ rentowy kierując się zasadą nakazującą obliczyć należne świadczenie w sposób najkorzystniejszy nie tylko dokonał hipotetycznego ponownego ustalenia kapitału początkowego (według 10- letniego i 20 – letniego okresu uzyskiwanych zarobków, z których wariant 1 okazał się najkorzystniejszy), ale także dokonał hipotetycznego wyliczenia wysokości emerytury według wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury ustalonego na poziomie 110,05 % z uwzględnieniem 20 lat kalendarzowych z całego okresu ubezpieczenia, tj. z lat 1972, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995 (wskaźnik z okresu 10- letniego okazał się zdecydowanie zbyt niski - 45,65%, stąd nie był uwzględniany w dalszych obliczeniach). Tak ustalony wskaźnik na poziomie 110,05 % posłużył do hipotetycznego wyliczenia emerytury według trzech wariantów z: art. 53 i art. 183 ustawy emerytalnej. Ustalona na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej wysokość emerytury (2347,01 zł.), z uwzględnieniem kwoty składek zaewidencjonowanych na koncie odwołującego w wysokości 4850,73 zł., kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego w wysokości 573.697,85 zł. oraz średniego dalszego trwania życia – tj. 253 miesięcy, po zwaloryzowaniu od 1 marca 2014 roku w wysokości 2384,56 zł., a od 1 marca 2015 roku – w wysokości 2420,56 zł., jest świadczeniem najkorzystniejszym. Nadto, świadczenie to jest korzystniejsze od ustalonej hipotetycznie wysokości emerytury przy uwzględnieniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru z renty z tytułu niezdolności do pracy (110,95%), według wariantów z art. 53 art., 26 art. 183 ustawy emerytalnej.

Termin początkowy powstania prawa do emerytury określa przepis art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach. Przyznanie emerytury oraz ustalenie jej wysokości nastąpiło decyzją z 28 maja 2014 roku, wykonującą wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z 3 kwietnia 2014 roku w sprawie VII U 5577/13, przyznającego prawo do emerytury od 1 lipca 2013 roku.

Odwołujący zaskarżył wyrok w całości składając apelację.

Apelujący domagał się skontrolowania poprawności wyliczeń kapitału początkowego dokonanych przez Sąd I instancji.

Odwołujący wniósł o ustalenie podstawy wymiaru emerytury w wysokości 4.192,17 zł. oraz ustalenie emerytury w wysokości 2.636,60 zł. zgodnie z obliczeniem dokonanymi przez niego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Spór dotyczył wysokości kapitału początkowego oraz emerytury ustalonych dla odwołującego na mocy zaskarżonych decyzji ZUS.

Zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dla ubezpieczonych urodzonych po 31 grudnia 1948 roku, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy (ust. 1).

Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust.3 dla osób w wieku 62 lat. Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy tj. na dzień 1 stycznia 1999 roku (ust. 2 i 3 powołanego przepisu).

W myśl art. 174 ust. 1 powyższej ustawy, kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Stosownie do treści art. 174 ust. 2 i 3 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- okresy składkowe, o których mowa w art. 6,
- okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5,
- okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 roku. Odesłanie z art. 174 ust. 3 ustawy do wymienionych w nim przepisów oznacza, że zasady ustalania podstawy wymiaru kapitału początkowego są takie same, jak zasady ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent. Ogólne zasady ustalania tej podstawy uregulowane są w art. 15 ust. 1 ustawy, zgodnie z którym podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę. Przepis art. 15 w ust. 6 tejże stanowi, że na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Na mocy art. 15 ust. 2a ustawy, przypadku gdy nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. Z kolei zgodnie z art. 15 ust. 3 do podstawy wymiaru emerytury lub renty, o której mowa w ust. 1 i 2, dolicza się kwoty przysługujących ubezpieczonemu w danym roku

kalendaryzowym wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy oraz kwoty zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku wyrównawczego, świadczenia wyrównawczego lub dodatku wyrównawczego, a także wartość rekompensaty pieniężnej ustaloną zgodnie z pkt 3 załącznika do ustawy dnia 6 marca 1997 roku o zrekompensowaniu okresowego niepodwyższania płac w sferze budżetowej oraz utraty niektórych wzrostów lub dodatków do emerytur i rent. Do podstawy wymiaru wlicza się również kwoty zasiłków dla bezrobotnych, zasiłków szkoleniowych lub stypendiów wypłaconych z Funduszu Pracy za okres udokumentowanej niezdolności do pracy, z zastrzeżeniem ust. 3a.

Zgodnie z treścią art. 15 ust. 4 ustawy emerytalnej, w celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty: 1) oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych; 2) oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu; 3) oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty, oraz 4) mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19.

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250% (art. 15 ust. 5).

Przy ustalaniu kolejnych 10 lat kalendarzowych, o których powyżej, przyjmuje się lata kalendarzowe następujące bezpośrednio po sobie, chociażby ubezpieczony w niektórych z tych lat przez okres roku lub w okresie krótszym niż rok nie pozostawał w ubezpieczeniu (art. 16).

Na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu (art. 15 ust. 6).

Podstawę prawną wzruszalności prawomocnych decyzji rentowych stanowi art. 114 ustawy emerytalnej (w brzmieniu obowiązującym od 4 grudnia 2013). Zgodnie z ust. 1 tego przepisu, prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

Postępowanie o ponowne ustalenie prawa do świadczenia może zostać wszczęte tylko w dwóch przypadkach – przedłożenia nowych dowodów, czyli dowodów, którymi organ rentowy nie dysponował w poprzednim postępowaniu, oraz ujawnienia okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, a nieuwzględnionych przez organ rentowy. Bez znaczenia jest przy tym, to czy organ rentowy nie dysponował takimi dowodami lub nie uwzględnił tych okoliczności z własnego zaniedbania czy też z winy strony.

Natomiast nowe zdarzenia, zachodzące już po uprawomocnieniu się orzeczenia, prowadzące do przekształcenia treści praw i obowiązków stron stosunku ubezpieczenia społecznego przez spełnienie lub upadek przesłanek materialno prawnych prawa do świadczeń, powodują ustalenie praw i obowiązków na nowo, bez konieczności wzruszenia ustaleń prawomocnych orzeczeń i art. 114 ustawy nie ma wówczas zastosowania (wyrok Sądu Najwyższego z 9 czerwca 2010 roku, w sprawie III UK. 92/09).

Apelujący podniósł, że przedstawił nowe dowody potwierdzające dodatkowy okres pracy, nie uwzględniony przez organ rentowy w uprzednio wydawanych decyzjach. Apelujący zaznaczył, że udokumentował dodatkowy okres pracy 2 lat, 8 miesięcy i 14 dni. Jest to zdaniem odwołującego bardzo długi okres, i jego zaliczenie powinno skutkować radykalnym zwiększeniem wymiaru świadczenia emerytalnego oraz podwyższeniem kapitału początkowego.

Na wstępie dalszych rozważań podkreślić należało, że funkcją ponownego ustalenia w trybie przepisu art. 114 ustawy emerytalnej, jest stworzenie gwarancji wydania decyzji rentowych zgodnych z ukształtowaną ex lege sytuacją

prawną zainteresowanych. Dlatego każdy dopuszczalny środek dowodowy, stanowiący potwierdzenie okoliczności faktycznych istniejących przed wydaniem decyzji, mających wpływ na powstanie prawa, służy celowi omawianej instytucji.

Sąd II instancji w wyniku kontroli instancyjnej orzeczenia stwierdził, że postępowanie rozpoznawcze przez Sąd Okręgowy, przeprowadzone zostało w sposób wyczerpujący.

Sąd I instancji dążył do ustalenia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia w sprawie i zobowiązywał organ rentowy do zajęcia stanowiska wobec twierdzeń podnoszonych przez odwołującego w toku procesu, a w szczególności wobec przedkładanych przez niego dowodów. Sąd Okręgowy przeprowadził także dowód z dokumentów zgromadzonych w aktach innych spraw z odwołań apelującego, toczących się przed Sądem Okręgowym w Gorzowie Wlk. VI U 22/11 oraz Sądem Okręgowym w Poznaniu VII U 5577/13.

Przede wszystkim Sąd I instancji zobowiązał organ rentowy do przedstawienia najkorzystniejszej wersji wyliczenia wysokości emerytury należnej odwołującemu, przy uwzględnieniu zarobków wskazanych na druku (...) (przedłożonym w toku procesu przez odwołującego) i także przy uwzględnieniu, że przez cały okres wykonywania pracy na rzecz (...) na pół etatu, odwołujący pobierał wynagrodzenie za godzinę pracy wynikające z legitymacji ubezpieczeniowej (13,50 zł.) Sąd zobowiązał organ rentowy do ustalenia wysokości emerytury we wszystkich wariantach hipotetycznych, przy uwzględnieniu waloryzacji.

Organ rentowy wykonując zobowiązanie Sądu wskazał wysokość zarobków odwołującego za lata 1971- 2001, które były brane pod uwagę przy ustalaniu podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz emerytury odwołującego. Zgodnie z zobowiązaniem Sądu doliczono zarobki wnioskodawcy z tytułu zatrudnienia na pół etatu w Przedsiębiorstwie (...) od 16 sierpnia 1976 roku do 30 kwietnia 1979 roku, przyjmując stawkę 13,50 zł. za godzinę pracy.

Pozwany obliczył, że przyjęty do ustalenia hipotetycznej wysokości emerytury wskaźnik wysokości podstawy wymiaru ustalony przy uwzględnieniu najkorzystniejszych zarobków z 20 lat z całego okresu ubezpieczenia tj. z lat 1972,1973. 1976-1989, 1991-1994 wynosi 110,05%, a z 10 kolejnych lat tylko 45,65%. Z kolei wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego obliczony przy uwzględnieniu zarobków z 10 kolejnych lat tj. 1976-1985 wynosi 111,34%, a z 20 lat 110,11%,

Organ rentowy ustalił hipotetyczną wysokość:

a) kapitału początkowego obliczonego przy uwzględnieniu do podstawy wymiaru wskaźnika 111,34%,

b) emerytury:

- na podstawie art. 53 ustawy o FUS przy uwzględnieniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 110,05%,

- na podstawie art. 26 przy uwzględnieniu kapitału początkowego obliczonego przy zastosowaniu wskaźnika 111,34%

- na podstawie art. 183 jakoś świadczenie mieszane.

Z obliczeń zawartych w załączniku do pisma procesowego (k. 89 i nast.) wynika, że najkorzystniejszy jest wariant ustalony na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej.

Organ rentowy ustalił hipotetyczną wysokość emerytury przy uwzględnieniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru renty tj. 110,95%.

W tym przypadku również najkorzystniejsza jest emerytura obliczona na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej.

Wyliczenia dokonane przez organ rentowy zostały uwzględnione przez Sąd I instancji w ustaleniach faktycznych w sprawie.

Zaznaczyć należy, że organ rentowy wyczerpująco przedstawił sposób, w jaki dokonał wszystkich wyliczeń, a odwołujący na rozprawie 30 września 2015 roku oświadczył, że nie kwestionuje wyliczenia emerytury dokonanego przez organ rentowy zgodnie z pkt 2 pisma ZUS z 17 września 2015 roku (emerytury wyliczonej na podstawie art. 26 ustawy). Co więcej, odwołujący wniósł o przyznanie mu emerytury wyliczonej w ten sposób. Odwołujący nie podniósł żadnych konkretnych argumentów przeciwko wyliczeniom przedstawionym przez ZUS w w/w piśmie.

Odwołujący nie kwestionował wysokości kwot wynagrodzeń przyjętych do wyliczeń dokonanych przez ZUS, a także sposobu wyliczenia tej emerytury.

Nadto odwołujący oświadczył, że nie podtrzymuje wyliczeń dotyczących wynagrodzenia jakie zostały przedstawione w jego piśmie z 27 maja 2015 roku, w zakresie wynagrodzeń w latach 1991-1995, bowiem obejmowały one zarówno wynagrodzenia wynikające z druku (...), jak i minimalne wynagrodzenie przyjmowane wcześniej przez ZUS.

Odwołujący w apelacji nie przedstawił żadnych zarzutów wobec ustaleń poczynionych w opisany powyżej sposób przez Sąd Okręgowy.

Samo oczekiwanie odwołującego, że udokumentowanie wynagrodzenia z okresu blisko trzech lat, powinno skutkować radykalnym wzrostem wysokości kapitału początkowego oraz emerytury, nie mogło stanowić postawy do uwzględnienia apelacji.

Sąd II instancji skontrolował poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne oraz ocenę prawną okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia i uznał, że zaskarżony wyrok odpowiada prawu.

Mając na uwadze powyższe, apelacja jako bezzasadna na podstawie art. 385 k.p.c. podlegała oddaleniu.

Odwołujący jako strona przegrywająca sprawę (art. 98 § 1 i §3 k.p.c.) zobowiązany jest do zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi. Koszty zastępstwa procesowego organu rentowego w instancji odwoławczej ustalone zostały na podstawie § 11 ust. 2 w zw. z §12 ust. 1 i 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

del. SSO Małgorzata Aleksandrowicz	SSA Wiesława Stachowiak	SSA Katarzyna Wołoszczak
------------------------------------	-------------------------	--------------------------